DOMSTOLENS DOM
av den 28 april 1977*

I mål 71/76

har Cour d'appel i Paris till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid de nationella domstolen mellan

Jean Thieffry, docteur en droit, advokat, bosatt i Paris

och

Conseil de l'ordre des avocats à la cour de Paris.

Begäran avser tolkningen av bestämmelserna i EEG-fördraget på området för etableringsrätten i förhållande till vissa juridiska krav som ställs för tillträde till advokatyrket.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena A. M. Donner och P. Pescatore samt domarna J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco och A. Touffait,

generaladvokat: H. Mayras,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom dom av den 13 juli 1976, som inkom till domstolens kansli den 19 juli 1976, har Cour d'appel i Paris, i enlighet med artikel 177 i EEG-för-

* Rättegångsspråk: franska.

draget, ställt en fråga om tolkningen av artikel 57 i fördraget rörande ömsesidigt erkännande av bevis på yrkesbehörighet i syfte att starta och utöva förvärvsverksamhet som egenföretagare, särskilt vad gäller möjligheten att utöva advokatyrket.

2 Tvisten vid Cour d'appel gäller en belgisk advokats ansökan om inträde i l'Ordre des avocats auprès de la cour de Paris. Den belgiska advokaten innehar ett belgiskt bevis för den juridiska examen "docteur en droit", vilken ett franskt universitet har erkänt som likvärdig med den franska juridiska examen "licence en droit". Den belgiska advokaten har senare erhållit intyget "Certificat d'aptitude à la profession d'avocat", efter att genomgått och klarat proven för detta intyg om yrkeskompetens i enlighet med fransk lagstiftning.

3 Klaganden i målet vid den nationella domstolen ansökte om att upptas på listan över advokater vid Cour d'appel i Paris men Conseil de l'ordre (advokatrådet) avslog genom beslut av den 9 mars 1976 ansökan med hänvisning till att vederbörande "inte innehar några franska examensbevis för 'licence' eller 'doctorat'".

4 Av beslutet framgår att ansökan avslogs enbart därför att vederbörande, trots att hans bevis avseende grundexamen hade erkänts som likvärdigt för studieändamål och trots att han dessutom hade erhållit intyget om kompetens för advokatyrket, ändå inte kunde likställas med en innehavare av ett examensbevis för "licence" eller "doctorat" i enlighet med fransk lagstiftning.

5 Conseil de l'ordre har hävdat att trots att fördraget visserligen har som mål att avskaffa all diskriminering på grund av nationalitet inom detta område, medför tillämpningen av fördragets bestämmelser inte automatiskt att examensbevis är likvärdiga, eftersom en sådan likvärdighet endast kan uppnås genom direktiv om erkännande som antagits enligt artikel 57 i fördraget, vilket ännu inte har skett för advokatyrket.

6 Vederbörande överklagade Conseil de l'ordres beslut till Cour d'appel, som har ställt följande fråga:

Utgör kravet att en medborgare i en medlemsstat som önskar utöva ett sådant yrke som advokatens i en annan medlemsstat skall inneha det nationella examensbevis som föreskrivs i etableringslandets lagstiftning, trots att det examensbevis som vederbörande har erhållit i sitt ursprungsland har erkänts

som likvärdigt av en universitetsmyndighet i etableringslandet, så att vederbörande därigenom i det landet har kunnat genomgå och klara proven avseende lämplighet för advokatyrket, ett hinder för att uppnå målet i de ifrågavarande gemenskapsbestämmelserna, även om de direktiv som föreskrivs i artikel 57.1 och 57.2 skulle saknas?

7 I enlighet med artikel 3 i fördraget skall gemenskapens verksamhet bl.a. innefatta avskaffande av hindren för fri rörlighet för personer och tjänster.

8 För att uppnå detta mål föreskrivs i artikel 52 första stycket att inskränkningar för medborgare i en medlemsstat att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium gradvis skall avvecklas under övergångstiden.

9 I enlighet med andra stycket i samma artikel innefattar etableringsfriheten rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare.

10 I artikel 53 understryks att den liberalisering som har uppnåtts på detta område vid en given tidpunkt är oåterkallelig, i det att den föreskriver att medlemsstaterna inom sina territorier inte får införa några nya inskränkningar i etableringsrätten för medborgare i andra medlemsstater.

11 För att underlätta för personer att starta och utöva förvärvsverksamhet som egenföretagare skall rådet enligt artikel 57, å ena sidan, utfärda direktiv som syftar till ömsesidigt erkännande av examensbevis och, å andra sidan, utfärda direktiv om samordning av medlemsstaternas bestämmelser i lagar och andra författningar om upptagande och utövande av förvärvsverksamhet som egenföretagare.

12 Syftet med denna artikel är alltså att förena etableringsfriheten med tillämpningen av nationella yrkesregler som är berättigade av hänsyn till allmänintresset, särskilt regler om organisationstillhörighet, behörighet, yrkesetik, kontroll och ansvar, under förutsättning att dessa bestämmelser tillämpas utan diskriminering.

13 I det allmänna handlingsprogram för upphävande av begränsningar i etableringsfriheten, som fastställdes den 18 december 1961 i enlighet med artikel 54 i fördraget, har rådet uttryckt sin strävan att inte bara öppen diskriminering utan även varje form av förtäckt diskriminering skall upphävas. I avsnitt III B har rådet, som exempel på sådana begränsningar som skall upphävas, angett "alla villkor som enligt föreskrift i lag eller annan författning eller till

följd av förvaltningsmässiga rutiner uppställs för att starta eller driva verksamhet som egenföretagare och som, även om de tillämpas utan hänsyn till nationalitet, hindrar enbart eller huvudsakligen utlänningar från att uppta eller utöva sådan verksamhet" (EGT 1962, s. 36, fransk version; svensk version se EES-avtalets bilagor med rättsakter, band 6, s. 113).

14 Detta handlingsprogram, som har antagits i syfte att upphäva inskränkningar i etableringsfriheten, ger nyttig vägledning för genomförandet av de ifrågavarande bestämmelserna i fördraget.

15 Av ovan nämnda bestämmelser framgår att etableringsfrihet, under iakttagande av de yrkesregler som är berättigade av hänsyn till allmänintresset, är ett av fördragets mål.

16 Om inte annat föreskrivs i gemenskapsrätten kan dessa mål uppnås genom åtgärder som medlemsstaterna genomför i enlighet med artikel 5 i fördraget, vilken föreskriver att medlemsstaterna skall vidta "alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av detta fördrag eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner" och avstå från "varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås".

17 Eftersom den etableringsfrihet som föreskrivs i artikel 52 kan garanteras i en medlemsstat antingen genom bestämmelser i gällande lagar och andra författningar eller genom praxis inom offentlig förvaltning eller yrkesorganisationer, får inte en person som omfattas av gemenskapsrätten vägras att faktiskt utnyttja denna frihet enbart därför att de direktiv som avses i artikel 57 i fördraget ännu inte har antagits för ett visst yrke.

18 Den faktiska möjligheten att utnyttja etableringsfriheten är således under vissa omständigheter beroende av nationell lagstiftning eller praxis. Det åligger därför de behöriga offentliga myndigheterna, och även de lagligen erkända yrkesorganisationerna, att säkerställa att denna lagstiftning eller praxis tillämpas i enlighet med det mål i fråga om etableringsfrihet som anges i fördragets bestämmelser.

19 I synnerhet skulle denna frihet otillbörligt begränsas om en person, som omfattas av fördragets tillämpningsområde och som innehar ett examensbevis som de behöriga myndigheterna i etableringslandet har erkänt som likvärdigt och som dessutom uppfyller de särskilda krav som gäller för yrkesutbildning i detta land, vägras rätt att utöva ett yrke i en medlemsstat enbart därför att

vederbörande inte innehar det nationella examensbevis som motsvarar det examensbevis han innehar och som har erkänts som likvärdigt.

20 Eftersom den nationella domstolen särskilt har uppmärksammat verkan av ett erkännande av likvärdighet som beviljas av "universitetsmyndigheten i etableringslandet", har under förfarandet en fråga uppstått om man när det gäller likvärdighet av examensbevis skall skilja mellan ett erkännande på det akademiska området, som ges i syfte att kunna fortsätta bestämda studier, och ett erkännande med verkan på det civila området, som ges i syfte att utöva en förvärvsverksamhet.

21 Av de upplysningar om detta förhållande som kommissionen och de regeringar som har yttrat sig under förfarandet har givit framgår att det i flera medlemsstaters lagstiftning och praxis görs skillnad mellan verkan på det akademiska respektive det civila området av ett erkännande av utländska examensbevis likvärdighet.

22 Till följd av denna åtskillnad som görs i de olika staternas nationella rätt åligger det de nationella myndigheterna att, med beaktande av målen i gemenskapsrätten, bedöma konsekvenserna av detta.

23 I detta avseende är det viktigt att erkännandet av bevis på yrkesbehörighet i etableringssyfte kan erhållas i varje medlemsstat, i den utsträckning det är förenligt med iakttagandet av ovan nämnda yrkeskrav.

24 Det åligger därför de behöriga nationella myndigheterna att, med beaktande av ovan nämnda krav i gemenskapsrätten, göra en sådan bedömning av föreliggande faktiska omständigheter att de kan avgöra om ett erkännande som en universitetsmyndighet har beviljat, utöver verkan på det akademiska området, även kan utgöra ett giltigt bevis på yrkesbehörighet.

25 Det faktum att nationell lagstiftning endast föreskriver erkännande av likvärdighet för studieändamål är inte i sig ett tillräckligt skäl att vägra att erkänna en sådan likvärdighet som bevis på yrkesbehörighet.

26 Detta gäller särskilt då ett examensbevis som har erkänts för studieändamål kompletteras med ett intyg om yrkeskompetens som har erhållits i enlighet med etableringslandets lagstiftning.

27 Svaret på frågan blir alltså följande. Att kräva att en medborgare i en medlemsstat, som önskar utöva yrkesmässig verksamhet i en annan med-

lemsstat, såsom advokatverksamhet, skall inneha det nationella examensbevis som föreskrivs i etableringslandets lagstiftning, trots att det examensbevis som vederbörande har erhållit i sitt ursprungsland har erkänts som likvärdigt av den behöriga myndigheten i enlighet med etableringslandets lagstiftning, så att vederbörande därigenom har kunnat genomgå och klara särskilda lämplighetsprov för det aktuella yrket, utgör en inskränkning som är oförenlig med den etableringsfrihet som garanteras genom artikel 52 i fördraget, även om de direktiv som föreskrivs i artikel 57 skulle saknas.

Rättegångskostnader

28 De kostnader som har förorsakats Frankrikes och Förenade konungarikets regeringar samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid Cour d'appel i Paris utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom dom av den 13 juli 1976 förts vidare av Cour d'appel i Paris – följande dom:

Att kräva att en medborgare i en medlemsstat, som önskar utöva yrkesmässig verksamhet i en annan medlemsstat, såsom advokatverksamhet, skall inneha det nationella examensbevis som föreskrivs i etableringslandets lagstiftning, trots att det examensbevis som vederbörande har erhållit i sitt ursprungsland har erkänts som likvärdigt av den behöriga myndigheten i enlighet med etableringslandets lagstiftning, så att vederbörande därigenom har kunnat genomgå och klara särskilda lämplighetsprov för det aktuella yrket, utgör en inskränkning som är oförenlig med den etableringsfrihet som garanteras genom artikel 52 i fördraget, även om de direktiv som föreskrivs i artikel 57 skulle saknas.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars Sørensen

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Touffait

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 28 april 1977.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

H. Kutscher
Ordförande